

АБОНАМЕНТЪ:

За България { год. 20 л.
6 м. 12 л.
За странство - 40 л.

Единъ брой 20 стот.

Телефонъ № 369.

ДОБРУДЖА

ОРГАНЪ НА ЦЕНТРАЛНИЯ ДОБРУДЖАНСКИ НАРОДЕНЪ СЪВѢТЪ

ЗА ОБЯВЛЕНИЯ
се плаща по спора-
зумение.

Адресъ:

в „ДОБРУДЖА“ — площадъ
„Черна Джамия“ № 5.Излиза
сряда и събота.

Ръкописъ на се връщатъ.

Д-ръ И. Ст. Кюстенджалиевъ.

Добруджа и ромънските учени.

Трѣбва да признаемъ, че не можаме съ пълно спокойствие да прочетемъ статията, която г. О. Тафрали, професоръ отъ яшкия университетъ, е помѣстилъ въ изданието въ Парижъ ромънски вѣстникъ „La Roumanie“ отъ 8 май 1919 и озаглавена „La Dobroudja et les pretentions roumaines“. Допущаме, че известни тенденциозности не могатъ да се избѣгнатъ, когато се разискватъ въпроси отъ толкова жизнено естество; знаемъ, че не може да не се изпадне въ нѣкои крайности, щомъ като се застъпватъ становища диаметрално противоположни. И колкото тезата на ромънскитѣ по въпроса за Добруджа е по-слаба, толкова съ по-голяма снисходителностъ можеше да се погледне на прѣвѣличенията, въ които тѣ биха изпаднали. Обаче онова, което г. професоръ Тафрали пише въ споменатата статия, надминава всички очаквания.

Като се готви да се отдалечи отъ истината и да лансира цѣлъ редъ измислици, г. професорътъ си спомнилъ за ромънската поговорка: „Кажѣ и че е гушава, за да не ти каже тя на тебъ“. За това той започва съ комплименти по адресъ на българския народъ, които по-добър биха стояли въ устата на сина на нѣкой пиратъ или лавкаджия отъ нѣкой дунавски градъ, отколкото въ статията на единъ професоръ, даже и когато тая статия е написана противъ българитѣ. „Ce peuple (българскитѣ), felon par excellence, qui depuis 1913 jusqu'aujourd'hui ne cesse de commettre des ignominies, ose maintenant parler au nom du droit et de la justice, qu'il a constamment trahis“. Така започва г. професорътъ своята статия, въ която полемизира съ „quelques affirmations mesongeres que les Bulgares osent formuler“. Дали за това г. Тафрали успорва правото на българитѣ да формулиратъ „лъжливи твърдения“, за да запази всичкитѣ на себе си? Въ една статия отъ двѣ колони, дѣйствително, той не би могълъ да събере повече такива.

Добруджа, споредъ г. Тафрали, никога не е била люлка на българската държава основана отъ Аспаруха, защото тогава тя била опустошена и съсипана отъ по-раншни нашествия и Аспарухъ прѣминалъ прѣзъ нея безъ да остане тамъ. Тя не прѣстанала никога да бѣде византийско владѣние до края на XIV вѣкъ, когато прѣминала подъ „ромънското управление на влашкия князь Мирчо“. И това „ромънско управление“ траяло до идването на турцитѣ. Балликъ билъ ромънскитѣ, а Добруджичъ и Иванко били славяни, а не българи.

Отъ смѣтната история на миналото г. Тафрали прѣминава въ по-близки до насъ дни, но тука неговото изображение заработва още по-силно, вмѣ-

сто да се взре въ дѣйствителността на нѣщата.

Руската статистика на Теплоу отъ 1877 год., която посочва единъ по-голямъ брой на българитѣ, отколкото на ромъни, не задоволява г. Тафрали; тя била тенденциозна, защото Русия прѣслѣдвала тогава панславистки цѣли. Ние ще кажемъ съ по-голямо право, че тенденциозността на тая статистика трѣбва да се търси въ обратното направление. Много по-близка цѣль на тогавашната руска дипломация бѣше размѣната между южна Бесарабия и Добруджа и за това руското министерство на външнитѣ дѣлота по-скоро би било наклонно да прѣвѣличи броя на ромънскитѣ въ сѣверна Добруджа за смѣтка на българитѣ, за да склони ромънскитѣ да приематъ по-лесно въ замѣна областта, която въ сжщностъ и по-право бѣше българска.

За невѣрно счита г. Т. и твърдението, че българитѣ до 1878 г. били най-богатитѣ и най-добри организирани отъ религиозна и училищна гледна точка елементъ и, че българскитѣ езикъ билъ станалъ официаленъ. Странно нѣщо има тука, но то се състои въ обстоятелството, че г. Т., който е родомъ отъ Тулча, прѣсипва истината, само и само да достигне до заключението, че неговиятъ противникъ нѣма право.

Защо, вмѣсто празни думи, възражения и очудвания, г. Т. не посочи на цифри и на факти? Търговията на най-важнитѣ центрове на Добруджа — Тулча, Бабадагъ, Кюстенджа, Мангалия, Меджидия, Черна-вода — бѣше въ голѣмата си частъ, ако не изключително, въ български рѣцѣ, но ни най-малка частъ отъ тая търговия въ рѣцѣтѣ на ромъни. Даже има градове, каквито сж Кюстенджа и Мангалия, въ които не е имало нито единъ жител ромънскитѣ до 1878 г. Това е безспоренъ фактъ.

Г-нъ Т., който е отъ Тулча, но е да не знае, че въ тоя градъ сжществуваше още отъ турско време едно Акционерно Търговско Българско Дружество. Може ли да ни посочи той за подобно ромънско прѣдприятие въ Добруджа?

И не само търговията, но и земледѣлието и особено скотовѣдството бѣха въ рѣцѣтѣ на българитѣ. Цѣлия Кюстенджански окръгъ бѣше пълнъ съ български овчари. Днесъ отъ тѣхъ не остана почти никой, защото скотовѣдството отстъпни своето мѣсто на земледѣлието, но особено това овчарство бѣ систематично прогонено съ редъ стѣснителни мѣрки, взети отъ ромънскитѣ власти още съ заемането на областта въ 1878 год. Ако г. Тафрали би си сторилъ труда да разгърне доклада на кюстенджанския окръженъ управителъ за 1881 год., той би узналъ за сж-

ществуването на тия овчари, които докладътъ признава, че не е поѣброуль за жители на окръга, понеже... иначе броятъ на българитѣ би се оказалъ много голѣмъ.

Колкото се отнася до българскитѣ училища и черкви, — нека прибавимъ още и читалищата — такива имаше въ Добруджа въ повечето български села. И тѣ се издържаха само отъ населението, по негова инициатива, съ негови материални и по нѣкога и съ тежки морални жертви. Никоя друга народност въ Добруджа не може да се равни въ това отношение съ българитѣ. Ромънското учебно и черковно дѣло започва въ Добруджа съ насилственото завладяване на българскитѣ черкви и училища, както бѣ случая въ Бабадагъ, Мангалия, Меджидие и въ нѣколко десетки села, едва слѣдъ 1878 година.

Но гдѣто г. Тафрали заслужава най-справедливо да бѣде порицанъ, то е, когато говори за ромънския режимъ въ Добруджа. Българитѣ надминавали всѣка мѣрка, когато твърдятъ, че ромънскитѣ заставили да се изселатъ чуждитѣ народности, като ги лишили отъ правото да владѣятъ земята, и отъ религиознитѣ и училищни свободи, на които се радвали до тогава. И г. професорътъ не може да стои спокойно на писалищната маса.

„C'est faux, archi-faux!“

„Nul peuple, dans les Balkans et en Orient, n'est plus tolérant que le peuple roumain, en matière religieuse et scolaire; nul n'est plus respectueux des droits des habitants, et surtout de celui concerne la propriété“.

И г. Тафрали се простира на дълго. Ромънската администрация станала покровителъ на въроизповѣданieto и на училищната свобода, построи джамии, подържала свещеници. „Българитѣ имаха навсѣкждѣ, особено въ Тулча, една голѣма черква, основни и сръдни училища, които имаха многобройни посѣтители, и никога не сж били притѣснявани или спъвани въ развитието на тѣхното образование или въ тѣхното въроизповѣдание. Да се твърди противното значи да се поддържа една недостойна лъжа“.

Нека г. професоръ Тафрали ни позволи тогава да му кажемъ, че не познава Добруджа, че не знае нищо за ромънския режимъ тамъ, щомъ не иска да му кажемъ, че именно той е, който лансирва „des indignes mensonges“.

Законътъ за собствеността въ Добруджа отъ 1882 год., както и тоя за организацията на южна Добруджа отъ 1914 год., съдържатъ разпорѣждания, които сграбчатъ земята, горитѣ, пасбищата и правото на ползуване отъ всичката общинна земя, която имаше мѣстното население. И това не го твърдимъ само ние, българитѣ отъ Добруджа, които знаемъ, че нашитѣ бащи и дѣди трѣбваше да се видятъ ограбени отъ ромънската власт. Нека г. професорътъ разгърне дебатитѣ въ

ромънския парламентъ отъ 1880 и 1882 години, нека прочете рѣчьта на неговия сънародникъ Пантази Гика, както и на други орагори, и ще се убѣди, че ромънската властъ отне голѣмата частъ отъ земитѣ на населението, на българи и турци и по тоя начинъ населението бѣ заставено да емигрира. Нека, ако г. Тафрали се съмнява, нека сравни броятъ на турското население до 1877 год. и сега, за да види, има ли емиграция.

Колкото за толерантностъ черковна и училищна, г. Тафрали може и днесъ да провѣри, дали въ цѣла Добруджа има останало поне едно българско село, въ което да сжщ стѣва българско училище или черква. Единствената черква и училище отъ Тулча и Кюстенджа сжществуватъ на цѣната на нечути жертви, за които не можемъ да говоримъ, но за които всѣки турчанецъ и кюстенджанецъ могатъ осѣдоми г. професора.

Въ Добруджа не е имало, нѣма и сега нито толерантностъ, нито зачитане на правата на ония националности, които, споредъ настроенieto на ромънската политика, не сж били симпатизирани.

Мѣстото не ни позволява да влѣземъ въ повече подробности, литературата по въпроса би могла да осѣвѣли оновова, който дири истината.

Но и отъ казаното е ясно, съ каква любовъ къмъ истината ромънскитѣ учени пишатъ за Добруджа и съ какво уважение тѣ се отнасятъ къмъ своитѣ френски читатели.

Югославия и Ромъния.

Органътъ на Паличъ „Самоуправа“ пише: Слѣдъ голѣми полезни усилия за подобрѣние отношенията между Югославия и Ромъния, букурещкитѣ вѣстници започнаха силна кампания противъ Югославия и прѣсѣнитѣ й въ Банатъ и Темешваръ. Споредъ достовѣрни свѣдѣния, кампанията на ромънския печатъ не прѣдставлява обществено мнѣние, но е инспирирана отъ ромънскитѣ официозни кръгове, за да се упражни влияние върху мирната конференция.

Ние и ромънскитѣ, продължава „Самоуправа“, имаме много неприятели, които ще стѣпнатъ да използватъ нашитѣ разногласия. Ние трѣбва да направимъ всичко възможно, за да осуетимъ тия надежди на нашитѣ неприятели. Ние съжаляваме, че въ Букурещъ забравятъ, какво тия прояви на ромънското обществено мнѣние прѣсѣчатъ за подържане на добри отношения съ единъ съседъ, който винаги е билъ лояленъ.

Le Mouvement Dobroudjaïn

Bulletin de l'Organisation Dobroudjaïn en Bulgarie
Paraît le 1er, le 10 et le 20 de chaque mois.
Rédaction et Administration place „Tchernia Djamie“ 5.
Téléphone 22 365.
Abonnements: Bulgaries: 6 mois 9 frs., un an 18 frs.
Etrangers: 6 mois 10 frs., un an 20 frs.
Намира се за продажъ при всички вѣстникарски агенции въ Царството. Въ София за продажъ при вѣстникарскитѣ будни.
Единъ брой 50 ст.
Приематъ се абонати чрезъ Административната, площадъ „Черна Джамия“ 5—София.

ЖИВОТЪТЪ ВЪ ДОБРУДЖА.

(Разкази на очевидци).

Ахмед Еминов, турчин, 53 г., земледеец и каруцар от гр. Кюстенджа, напуснал града на 28 май, разказва:

През 1916 год. аз бях интерниран от ромните и цял да годин понесох страдания и лишения в ромните лагери за интернирани. Най-напред около 18 дни стоях в лагера Яломица, а най-много и до освобождението ми стоях в лагера Reşeni в Ботошанския окръг. Когато се върнах, не заварих никого, но поне бях свободен. Обаче, когато додох ромните, положението съвсем се влоши. Турците, българите, татарите на всякъде и всякога сж преследвани. Ромните административни власти сами извършват преследването, и с това поощряват и самото ромнско население да бъде предизвикателно и нахално към неромнското. Как може живота на турците, българите, татарите, нямите да бъде сносен, когато ромните власти сж турили всичко в ход за да ги прокудят. На търговците от тия народности се правят всевъзможни мизерии и спънки. Стражарите сутринта когото уловят закарват го на работа-ангария в казармите или другаде. Даже дъщата ни не могат да излизат по улицата. Ужас е обзел българите, мюсюлманите и нямите. Органите на ромнската администрация открито заявяват, че в Ромния и Добруджа не може да има място за неромни. Особено тряскава дейност развиват ромните власти като с насилне и заплашване заставят населението да идва на митинг в Кюстенджа и да заявява, че желае Добруджа да е ромнска. Агенти на ромнското правителство заплашват хората и ги принуждават да слагат подписи за в Добруджа да остане ромнско управление. Въ всички случаи, най-доброто доказателство добруджанското население дали желае Добруджа да се даде на ромните, показва това, че селата сж запустели. Ромните жандарми, от който добруджанското население си бѣ отдало, отново всели ужас в него. Защото населението симпатизира Ромния, затова ли се прѣпълиха затворити и избиха толкова нещастни хора? Ромните власти, които не изпускат случай да изнудват населението и малтретират чуждите народности, могат ли да спечелят симпатии на населението? Очевидно, не. Ето защо, още когато бѣх в Кюстенджа, конгресистите от чужди народности се събираха от властта, като че ли бѣха избѣгали арестанти.

Стоян Юрданов, 25-год., земледеец, от с. Сатъмжш, Дуранкулашка община, околия Балчик, напуснал селото на 28 май, разказва: Шефът на нашата община е един редък вагабонтик и изнудвач и упражнява най-немилоствителен терор над населението. Всеки пр-виден човек се преследва. Когато уловят, че чете български книги, бива маказан и книгите унищожавани. Ромните гледат да одушат духа на българите. Няколко дена преди да избѣгам, ромните жандарми видѣли, че жителът на село Шабла—Бръчковъ, по занятие живачъ, чело български и веднага го арестуват и малтретират. Докато бѣх в село той не бѣ още освободен. Ще го пуснат, но слѣд като го съспият от бой и го изнудат. Шефът гледа да изнуди всяко как то може. Прѣди два мѣсеца шефът ме изнуди съ 500 лева и едно агне. На 27 тогѣ извиках бѣх в общината и шефът ми каза, че кобилата ми ще се вземе. Тая кобила аз я купих прѣз 1918 год. в с. Малка Татлалжа и за покупката притежавам документъ. Но шефът не го признава, защото бил български. Взе ми документа и ми каза утрѣ да закарвам в общината кобилата. Аз знаех какво ме очаква: да му дам една добра сума пари, за да

го омилостивя, т. е. отново да я купя и тогава ромнската община ще ми издаде ром. документъ. Това ме накара да избѣгамъ с нея. Така се случи съ мнозина от нашата община. Митю Минчевъ, и той като мене, прѣз време на българското управление съ редовенъ бѣлг. документъ сж купил коня, и сега, за да не му се вземе, бѣ принуденъ да даде една голѣма сума пари и коня му бѣ оставен и документъ му се издаде. Димитър Тодоровъ сжко купува коня, но още преди да додѣ ромните, той умира и продава кожата му. Сега шефът го вика. Д. Тодоровъ му показва документа си, но шефът иска кожата. Какъ тип е шефа, показва и слѣдния фактъ, че отъ всяка къща, дѣто има овце, той иска и насилствено взема по едно руно вълна, без да даде нито пукната стотинка. Населението е въ ужасъ. Жандармитъ устройватъ прики, особено на младите. Всячески се стрѣмат да ограбват и прокудят населението. Младите, макаръ и да сж служили в бѣлг. армия, се търсят сега да бъдат изпратени въ ром. армия. Синът на Юрданъ Милчевъ от с. Шабла, 25-год., е щѣлъ да бъде наранен от ром. жандарми, когато искали да го откарат въ нѣкой ром. полкъ, а той си излужи военната повинност в бѣлг. армия. Такова е положението.

Дончо Йорговъ, 54 години, земледеец, от с. Есеккой, околия Кузгунска, разказва:

При освобождението на селото ни аз бѣх кметъ, до като управлението на южната част на сѣверна Добруджа се пое от германското етатно управление. Населението си отидна, когато ромните бѣха изгонени от нашите войски и съ радост се прѣдаде на своите мирни занятия. Нѣмаше вече бѣсния ромнски жандарм и чиновникъ, които да преследват на всяка крачка българина; да го малтретират и изнудват. Нѣмаше вече прѣставителитъ на тая власт, която задигна толкова невинни хора от селото ни, откара ги въ Молдова, дѣто по-голямата част от тѣх измрѣха, а синоветъ и братята имъ мобилизира под ромнския прѣпорекъ, за да се борят за постигането на ромнския идеалъ, за създаването на велика Ромния. Но прѣз мѣсец декември м. г. положението се измени. Ромнската администрация отново се върна въ Добруджа. Черни дни настанаха за българското население. Още от първия денъ се почна разграбване на имуществата на българите. Шайки от ромни крестошваха селата и обираха покщината, добитъка и храната на българското население. Населението бѣ обзето отъ ужасъ. Още първите дни на мене бѣха ми взети отъ ветераните 20 крини жито, нѣколко крини бобъ и царевича. Не се мина много и ромните жандарми, въпрѣки присъждането на съглашенски войски, почнаха най-немилоствително да преследват българщината. Ромните не останаха доволни от това, което бѣха извършили спрямо нея въ продължение на 38 год. и рѣшиха на всяка цѣна да я унищожат. Почна се преследване и арестуване на по-видните хора. Най-напред на Василевъ-денъ уловени бѣха: Георги Ив. Стойчевъ, 60 год., Георги Янчовъ, 42 год., Колю Димитровъ, 40 год., Георги Андоновъ, 25 год. и Александър Н. Ивановъ, 35 год. Закарани бѣха въ Силистра. От там изпратени бѣха въ Кюстенджа. Една седмица слѣд това арестуванъ бѣ и Иванчо Кудиновъ, 25 год. Всеки бѣ принуденъ да се крие или да избѣга. Най-послѣ на 18 януари н. г. ст. аз бѣх принуденъ да избѣгамъ да не бѣда арестуванъ и откаранъ, защото вече нѣколко пѣти ме търсиха. Но въ селото си имаме и прѣдатели. Имената на тѣх и на другите главатарии на шайките сж тия: Иванъ Колевъ Писика, 46 год., Иванъ Илчевъ, 35 год., Стоянъ Илиевъ, 23 год., Яну Яневъ, 60

год., Георги Яневъ, 40 год., Господинъ Яневъ, 35 г., ромнеца Панайотъ Василе, 38 год. и Костика Фрѣнку, 36 год. сж най-големите гонители на българите. И турците се сжко така преследват, но при все това има и от тѣх лица, които се занимават съ доносничество, а тѣ сж: Рифатъ Белберъ Селимовъ, Али Мемишъ и Рамазанъ Мемишъ. Нашето село бѣ едно от тия, които отначало отказаха да приеме ромнските власти. Всичкото население е прокудено. Слѣд като избѣгах от село, въ продължение на около десет дена отъ Есеккой избѣгах повече отъ четиридесет души, които най-напредъ се спрѣха въ селата: Капуджий, Коркутъ, Казакчиларъ въ Провадийска околия. Имената имъ сж: Стойчо Йорговъ, Ловчо Добревъ, Георги Ловчевъ, Стойчо Дончевъ, Георги Янчовъ, Стаматъ Янчовъ, Иванъ Тодоровъ, Добри Ивановъ, Танахъ Добревъ, Енчо Ивановъ, Танахъ Ивановъ, Станю Николаевъ, Чокоя Стоянъ, Гергиза Петковъ, Ташо Стоянъ, Георги Стаматовъ, Петръ Кудинъ, Иванчо Лазаровъ, Георги Андоновъ, Санду Александровъ, Велико Тинчевъ, Петръ Атанасовъ, Костадинъ Стаматовъ, Кудю Пѣвъ, Георги Енчевъ, Иванъ Николчевъ, Петръ Николчевъ, Павли Гицовъ, Стефанъ Гицовъ, Ангелъ Алексиевъ, Кръстю Николовъ, Колю Гамотовъ, Петко Малжаровъ, Тодоръ Стефановъ, Колю Енчевъ, Георги Колевъ, Яни Стоянъ, Христо Ивановъ, Чобана Стоянъ, Стоянъ Христовъ, Иванъ Атанасовъ, Георги Колевъ и Танахъ Ивановъ. Сега селото е съвършено запустѣло, защото всичките мѣже избѣгаха. Слѣд като избѣгахъ, търсенъ съм билъ нѣколко пѣти от ромните жандарми. Съселени, които избѣгаха слѣд мене, ми съобщиха, че турците Рифатъ Белбера и Али Мемишъ разказвали, че въ примарията (общинското управление) се гонорило, че имало заповѣд да бѣда убитъ, ако бѣда уловенъ. Ромните ми взели 70 крини бобъ и всичкото жито и брашно. На Георги Енчовъ ми взели 50 крини жито и всичкото брашно. Сжко и на Лавчо Добревъ ми взели храна. При това и на тримата ми взели от покщината и се говорѣло, че ще бѣдат откарани въ Ромния домашните ни. На Стойчо Йорговъ взели 7 крини жито, всичкото брашно, единъ плугъ и освѣн това ми искали една крава. При това, необходимо е да спомена, че една ми синъ въ продължение на около двѣ седмици съ кола съ волове е билъ заставенъ да стои прѣд общината и тамъ къдѣто е имало нужда сж го изпращали. Всичко това е положително, защото мнозина ми го казаха. На първи май голѣмия ми синъ Стойчо, 23 години, жененъ и Георги Стойчевъ, 40 год., братовъ ми синъ, сж били наклеветени, че сж били шпиони и, слѣд като били съспияни отъ бой, най-послѣ закарани били въ компания де жандармъ, от дѣто щѣли да ги изпращат въ Букурещъ, но тѣ сполучават да избѣгат и пристигнаха въ България.

Това, което азъ съобщавамъ, е една малка част отъ това, което става въ нашето село. Ако положението е поносимо, то не щѣха хората да напуснатъ огнищата си.

Колю Тодоровъ, 27-год. земледеец от с. Олукий, околия Куртъ-Бунарска, напуснал селото към 1 май, разказва: Прѣди два мѣсеца бѣше арестуванъ въ общината братъ ми Божанъ Тодоровъ, на възраст 35 год. Стоя 7—8 дена, прѣз което време бѣ много злѣ битъ и откаранъ въ Добричъ заедно съ Иванъ Гъчковъ, 35 год., от с. Акбунаръ и Юрданъ Ивановъ от с. Олукий. Въ Добричъ стояха около единъ мѣсец и от тамъ закарани въ Ромния. Когато бѣха въ Добричъ, ходихъ да ги видя: тѣ бѣха съспияни отъ бой. Слѣд арестуването имъ, минаха се около 15 дена, арестуваха въ секцията дѣдо ми—Курти Добревъ от с. Олукий, на възраст 65 години. Заедно съ

него арестуваха и Вичо Паневъ от с. Акбунаръ, 29 години. И двамата бѣха съспияни отъ бой. Стояха въ секцията четири дена, слѣд което ги откареха въ Добричъ, дѣто на първо време бѣха арестувани въ компания де жандарми. Ходихъ да имъ занеса пари и хлѣбъ и сполучихъ да ги видя. Дѣдо ми се оплака, че здравето му е съспияно: изъ секцията го били най-немилоствително, а и въ жандармерийската казарма е билъ постоянно битъ. Той ми каза, че ако не го отървемъ по нѣкой начинъ, той ще умре въ рѣцѣ на ромнските джелати. Въ Куртъ-бунаръ и въ с. Чамурлий е билъ битъ по главата съ синджира, съ който вързвали рѣцѣта му. Първото ми виждане бѣ слѣд 6 дена отъ арестуването му. Слѣд други 6 дена опитахъ се пакъ да отида въ Добричъ да го видя. Отидохъ въ общината за билетъ, но ме арестуваха. Биха ме съ поносъ и дърво. Разпитваха ме, какво зная за дѣда си. Както тѣхъ, така и мене обвиняваха въ шпионажъ. Какво да казвамъ, когато невинни бѣха, както тѣ, така и азъ?...

Тодоръ Кара Ивановъ, 56 г. отъ с. Алфатаръ, Силистренско, занятие земледеецъ, разказва:

На 11 януари т. г. бѣхъ повиканъ отъ ромнския кметъ въ селото ни и ме задържаха. Въ сжщото време повикаха и Иванъ Т. Гарабински—40 г., Мито Великовъ Мусевъ—35 год. и Стоянъ Ваневъ Мусевъ—30 год., жители отъ сжщото село. Биха ни немилоствително 24 часа и слѣд това ни прѣдложиха да дадемъ по 1000 лева за да ни освободятъ, иначе ще ни пишатъ въ черния тефтеръ и ще да ни откаратъ съ вързани рѣцѣ отъгати Дунава. И ние като видѣхме, че нѣма да ни освободатъ до гдѣто не дадемъ парите, рѣшихме да дадемъ по 1000 лева, слѣд което ни освободиха. На 12 априлъ т. г. отиватъ и ми взематъ воловете, понеже не сж били мои, а азъ притежавамъ, интезапни билети за тѣхъ.

Д. Кацевъ.

Ромните професори и истината.

Съ изненада прочетохъ въ бр. 242 на в. „Добруджа“ писмото отправено до директора на Женевския вѣстникъ „Imparcial Suisse“ отъ букурещкия сенаторъ и професоръ Драгическо, който се мъчи да заблуди четците на този вѣстникъ върху правата на България да владѣе Добруджа.

Той твърди, че българското население не надминавало 14% въ Добруджа, когато пѣкъ ромнското прѣвишавало 60% и сѣ останалото население 26% образувало компактна маса, която не можело да се владѣе отъ едно незначително малцинство.

Гъ сенаторътъ приказва на умъ. Това се вижда отъ слѣдната официална статистика:

	Силистра	Добричъ	Балчикъ
Общо	84,963	77,859	37,832
Българи	42,183	43,916	23,030
Ромни	969	658	84
Турци	35,430	21,306	5,605
Гърци	104	224	327
Евреи	325	265	77
Арменци	619	690	199
Цигани	3,66	3,689	1,163
Татари	1,025	6,050	2,263
Гагаузи	—	122	4,763
Разни народи.	1,042	1,039	321

БСЯНЪ СТЕФАНОВЪ

АДВОКАТЪ въ гр. Русе

защитава дѣла прѣдъ всички граждански и военни сѣдилища въ Царството. Писалище, ул. „Николаевска“ № 35. Телефонъ № 263.

Ромжиският учени въ Кюстенджа.

Изявления на Али Фехми, ходжа
отъ гр. Махмудия.

Ромжиският печатъ съобща, че на 1 юни въ Кюстенджа е станалъ „голям“ митингъ, въ който делегатитъ отъ Кюстенджанския, Силистренския и Добричкия окръзи били протестирали противъ намѣренята на конференцията на мира, да отстъпи Южна Добруджа на България, и били заявили, че били доволни отъ ромжиския режимъ.

Единъ отъ присъстващите на тоя „голям“ ромжиски митингъ, бѣлобродиятъ ходжа отъ гр. Махмудия, Али Фехми, сега бѣжанецъ въ Варна, ни съобща слѣдното:

„Митингътъ се откри въ салона на бирариата „Регалъ“, който не може да побере повече отъ 150—200 души. Пръвъ говори свещеникъ Радулеску, който пръвъ връме на германската окупация въ Добруджа бѣше агентъ на германската полиция въ прѣслѣдването и ограбването на българското, руското и мусюлманското население въ Сѣверна Добруджа. Свещеникъ Радулеску, на когото пръвъ връме на българското управление въ Кюстенджа не падна косъмъ отъ главата, се нахвърли въ рѣчта си съ мръсни клевети и закани противъ България и българското население въ Добруджа. Той подканяше събранието да си отмишва на българското, руското и нѣмското население всѣкога и всѣкъждъ, за да се очисти Добруджа отъ тия „пѣвѣли“. Мислѣйки, че турското население е забравило неговитъ золуми прѣвъ връме на миналия и сегашния ромжиски режимъ и прѣвъ връме на германската окупация, той се помъжи да насъска противъ българското население докаранитъ насилъ отъ ромжиската полиция турци и татари. Последнитъ, обаче, се подсмиваха на подстрѣкателствата и заканитъ му. Слѣдъ него говори д-ръ Йоанъ Романъ, адвокатъ въ Кюстенджа. И той, като пона, наговори купъ лъжи и клевети. По заповѣдь, обаче, на ромжискиятъ полицейски агенти, които бѣха се прѣснали между собраниитъ, всички трѣбваше да викатъ „ура“, „трайскъ“ (да живѣе) и да ржкопляскайтъ.

Свещеникъ Радулеску и адвокатътъ Романъ, провъзгласиха за делегати на добруджанското население хората, които случайно, присѣдстваха на митинга. Между тѣхъ нѣмаше нито единъ българинъ, русинъ, липованинъ, нѣмецъ и италианецъ.

Два дни прѣди митинга отъ Кюстенджа бѣха изпратени въ близкитъ околни села много ромжиски жандарми, които докараха нѣколко десетки ромжиски колонисти, турци и татари. Всички тия хора бѣха доведени съ измама: ромжискиятъ стражари имъ казаха, че ги викатъ на събрание, за да искатъ по-скоро да имъ се разпрѣдѣлятъ чифлицитъ на ромжискиятъ чокон отъ Кюстенджанско. Отъ Южна Добруджа присѣдстваха само трима турци: Абдула Хайрединъ Бакалъ, помощникъ кметъ въ Добричъ, Мустафа Риза, учителъ и Мехмедъ Зия, търговецъ въ сѣния градъ. Тѣ бѣха докарани въ Кюстенджа съ ромжиски воененъ автомобилъ, придружени отъ единъ ромжиски полицай. На митинга Абдула Хайрединъ, нагласенъ прѣдварително отъ ромжиската полиция, взе думата и каза: „Отъ името на мусюлманското население въ Добруджа заявявамъ, че всички мусюлмани сж доволни отъ управлението на Ромжия и никой мусюлманинъ не иска да се върне българската власт. Ако това стане, всички мусюлмани ще се изселатъ отъ Добруджа“.

Мусюлманинъ, като слушаха тия заявления на Хайрединъ, си думаша помежду си: „Бонгъ лафъ“ (праздна дума). На пътъ за Варна азъ се отбихъ въ Добричъ и питахъ мнозина видни турци тамъ, какви хора сж „делегатитъ“ отъ Добричъ. Всички, съ които говорихъ, ми заявиха: „Тѣ сж ромжиски мекерета. Тѣ говорятъ въ полза на Ромжия, защото ромжиското правителство имъ плаща голѣми заплати. Никой отъ турското население не ги е упомоощилъ да говорятъ отъ негово име. Всички ние тукъ ги прѣзираме“.

Прѣди да се открие митинга, докаранитъ турци и татари бѣха свикани на събрание отъ нѣколко полицейски агенти. Единъ отъ послѣднитъ имъ държачъ, въ която на края имъ каза: „Слушайте, заповѣдаме ви да вършите това, което ние ще вършимъ на митинга. Каквото правимъ ние, сжщото ще правите и вие. Когато вдигаме двата си прѣста, и вие ще вдигате. Когато ще викаме „ура“ и „трайскъ“, и вие ще викате. Да му мисли оня, който не изгълъ тая заповѣдь. Подобръ е да не осѣмва въ Добруджа, защото той мисли зло на ромжиската държава“.

Прѣди да се открие митинга, стана и друга комедия. Ромжискиятъ агенти раздадоха на около 50 ромжиски-ветерани фесове и ги накараха да ги надѣнатъ на главитъ си, като имъ казаха, че интереситъ на Ромжия искатъ въ това събрание да бждатъ повече турцитъ. Татаритъ и турцитъ, които видѣха това, започнаха да се смѣятъ на ромжиската глупостъ.

Слѣдъ митинга всичкитъ събрани бѣха поведени отъ ромжиската полиция прѣдъ французкото и италианското командантство и прѣдъ грцкото консулство да викатъ, че искатъ Добруджа да остане на Ромжия. Само грцкиятъ консулъ имъ отговори.

Всички турци и татари се отвърщаватъ отъ ромжискиятъ шайарми и никой не върва на ромжискиятъ обещания. Мусюлманското население познава много добръ ромжиския режимъ и не може да бжде измамено съ никакви обещания. Слѣдъ оттеглянето на българскитъ власти, повече отъ 5000 турци и татари бѣха принудени отъ своеволитата и грабежитъ на ромжиската администрация да напуснатъ имотитъ и сѣмействата си и да избѣгатъ въ Турция и България. Никой не трѣбва да обърща внимание на изявленията на подкупенитъ ромжиски мекерета, като Абдула Хайрединъ Бакалъ. Въ всѣко стадо може да има крастави кози“.

Организацията на митинга.

Само единъ-два букурешки вѣстници отбѣлѣзаха „големия националенъ митингъ“, станалъ въ Кюстенджа на 29 май т. г. Митингътъ е организиранъ по инициативата на групирани около в. „Фарулъ“ „интелигентни“. Присѣдствавали и делегати отъ Тулчански, Силистренски и Добричкия окръзи. Г-нъ Романъ, кюстенджански адвокатъ, родомъ отъ Молдова, говорилъ за необходимостта отъ Южна Добруджа за защита на ромжискиятъ интереси. Добричкия адвокатъ Ковата, цинцаринъ отъ Македония, говорилъ отъ името на „нова Добруджа“, обтозана земя на адвокатѣ скакалицъ Говорили още трансилванецъ капитанъ Штефия, пропѣденъ отъ ромжиската армия, и М. Опряну отъ Букурещъ, директоръ на „Фарулъ“, рѣшилъ се да прави политическа карьера въ ромжиската колония Добруджа. Единъ г. Скиличъ отъ Каварна, по занятие миситъ, прочелъ мемоара, който „първенцитъ“ отъ Каварна ромжиски, грци и турци“ отправили до ромжиския министъръ-прѣдседателъ за да протестирайтъ „противъ намѣрението да се отстъпятъ на българитъ градоветъ Балчикъ, Добричъ и Каварна. Слѣдъ това публиката манифестираха изъ градътъ като посѣтила френския командващъ, американския червенъ кръстъ, окр. управителъ и . . . грцкия консулъ. Тоя послѣдниятъ — не можеше и да бжде другояче — призналъ правата на Ромжия и пожелалъ успѣхъ на нейнитъ искания.

Колко е трогателно всичко това! Колко ромжиска трѣбва да бжде горката Добруджа, за да не се намѣри ни единъ ромжискинъ, роденъ въ Добруджа, който да говори отъ нейно име, а това трѣбва да го правятъ г. г. Романъ, Ковата и други подобни. А г. Скиличъ, тоя миситъ и прошеносецъ отъ Мангалия, говори отъ името на каварненски първенци „ромжиски, грци и турци“ въ защита на Добричъ, Балчикъ и Каварна. Тие знаемъ, че въ Каварна има нѣколкоина гагаузи, чийто синове и дѣщери сж добри българи, знаемъ, че има

двама или трима измежду тѣхъ, които знаятъ да говорятъ грцки, наученъ въ цариградската сѣля въ битността имъ на симитчни или нѣщо по-малко . . . но за „първенци ромжиски, турци и грци“ чуваме за пръвъ пътъ. Мемоарътъ на каварненскитъ „първенци“, които навѣрно не сж никакви каварненци, никакви първенци, никакви ромжиски и турци; а се наричатъ Карнофилисъ, Митисиадисъ и Скилисъ — тоя мемоаръ има за равенъ на себе си само други единъ актъ, когото историята да Добруджа и на ромжизма ще въпишатъ подъ името „декларацията на Абдула Хайрединъ“.

Тоя господинъ прочелъ — и тука се признава съ право, че г. Х. само е прочелъ това, което инициаторитъ на събранието сж написали, — една декларация, която — не на шега го казваме — ще остане историческа. Отъ името на мусюлманинъ отъ Добричкия окръгъ, г. Х. заявява, че мусюлманскитъ елементи се радватъ въ Ромжия на всичкитъ права, които притежавали сънародникитъ ромжиски, и въ тая благородна страна винаги се е чувствувалъ „като у дома си“. Никадъ мусюлманина не билъ намѣрилъ услужливостта, обичта и сѣдѣйствието, което ромжискиятъ му указвалъ винаги братски и щедро. Ромжиски и мусюлмани били винаги прѣдани на сжщата горда земя и водени отъ сжщия политически идеалъ.

Ония десетина хиляди турци и татари, които бѣха интернирани отъ ромжискиятъ власти прѣвъ лѣтото на 1916 год. въ Молдова и които станаха тамъ жертва на най-безчовѣчнитъ насилъ, на побой, на гладъ, на паразити, на епидемии — какво ли биха си помислили, ако узнаятъ на она свѣтъ за светотатството на доволния г. Хайредина?

Но нека оставимъ това на съвѣстта на г. Х., ако за него сжествува подобно понятие, или ако не го е още изцѣло и безвъзвратно сконтиралъ нѣкъдъ. Ще цитираме дословно послѣдната частъ отъ неговата декларация, защото тя ни се вижда оригинална и неочаквана.

„Обявяваме и днесъ онова, което винаги сме твърдили — нашата солидарностъ съ ромжиския народъ. Духовно сме съединени съ васъ и нищо и никой не ще може да ни раздѣли тѣлесно. Бѣхме и сме у васъ и на вѣки ще останемъ въ границитъ на велика Ромжия. Чувствуваме дълбоко всѣко докосване до честта на нашето отечество. Обижда ни и ни възмущава всѣко накрѣпване на ромжискиятъ искания. Поруганата честъ, потжканитъ права: ето за какво протестираме днесъ противъ ония, които на зелената маса върватъ, че съ едно драсване на перото ще може да ни се отнеме едно имущество, което владѣемъ отдавна и съ право и които върватъ, че може да ни се откаже възвръщането на цѣлия Банатъ (!!) къмъ короната на колкото мъдрия, толкова и храбръ кралъ. Неговата мъжаростъ ни направи да започнемъ войната за националното обединение. Само отъ неговата храбростъ, отъ тази на войника очакваме Банатъ и ненарушенето на това, което имаме въ началото на войната. Кадрилатера е нашъ: болшинството отъ населението е мусюлманско, значи ромжиско“.

Колкото фрази, толкова велики и нови истини. Клаузата на Банатъ трѣбва вече да е спечелена слѣдъ тази гореща дашита, а г. Клемансо трѣбз да е потъналъ отъ срамъ въ своето кресло, когато е прочелъ хвърленитъ въ лицето му обвинения за поругаване съ честта и за потъпкване правата на г. Хайредина и С-ие.

А послѣдната фраза, съ която завършва декларацията, надминава всичко, при все че почива на една неистина. Населението на южна Добруджа, за което говори г. Х., е българско въ своето болшинство и още повече българско по своитъ чувства. При все, че интерниранитя въ Молдова струватъ на Добруджа много хиляди мъртви, при все, че гоненията на ромжискиятъ направиха да емигриратъ други хиляди жители на южна Добруджа, все пакъ българскитъ елементи прѣобладава тамъ.

Но друго ни шокира насъ въ тая фраза. Въ ромжиския рѣчникъ сжествува изразътъ „Турку платещи“, т. е. че турчинътъ плаща. Дали несъзнателно тука съ други думи е изказана сжщата мисль: — че онова, което е на мусюлманина, то, ако не днесъ — утрѣ

ще бжде на ромжина? Знаемъ, че така стана въ сѣверна Добруджа. Тамъ имѣнията, които до 1878 г. бѣха турски и татарски — земи, гори, кѣщи — всичко това днесъ е ромжиско, благодарение на безпрѣдѣлната любовъ, услужливостъ и сѣдѣстие на ромжискиятъ закони, чиновници и адвокати. Дали тоя смисль е вложилъ и г. Х. въ послѣдната си фраза?

Какво е мислилъ авторътъ на декларацията, не е важно. Цѣлото турско и татарско население, обаче, което помни интерниранитя отъ 1916, ангариитъ, боятъ, рушветитъ, което е плащало данѣнитъ, което е орало, сѣло и жѣнало нивитъ на ромжискиятъ чиновници, което знае, че неговитъ гори, ниви и пасбища ги очаква сѣдбата, която сполѣтъ и неговия добитѣкъ и овце, които бѣха отвлѣчени въ 1916 г., това население, което не е слѣпо за да не вижда положението на своитъ сънародници отъ сѣверна Добруджа, знае много добръ реалния смисль на думитъ, които несъзнателно е прочелъ отъ негово име, но за своя облага единъ полуграмотенъ фонографъ.

И. Ст. К.

Български свидетелства за Добруджа.

„Българинъ“ брой 83, 24 августъ 1878 г. Гюргево. Отъ Тулча кореспонденция.

Страната е пълна съ плачове и ридания, съ скърби и печали, съ незадоволствие и неблагодарности, причинени отъ една шепъ нови гости, които само знаятъ да кръщятъ противъ тиранството и робството, а на дѣло тѣ сж тиранитъ и робствозащителитъ на 19-я вѣкъ. Българина въ Добруджа съ яростъ гледа туй рѣшение на конгреса, което присѣдинява отечеството му на Ромжия; той е на мнѣние да противостои на ромжиското нашествие, тъй както и храбритъ наши братя босненци и херцеговинци; ако ли това сега не го направи, то Ромжия трѣбва да не слуша прѣдъ видъ, че тука въ Добруджа тя нѣма да види бѣли дни.

„Зорница“ брой 19 отъ 11 май 1878 г. Цариградъ.

Князь Дондуковъ-Корсаковъ, щомъ пристигналъ въ Тулча издалъ едно проглашение къмъ българския народъ. Ний ще го обнародваме въ идущия брой.

„Българинъ“ брой 211 отъ 18 ноември 1879 г.

Тежко и непоносимо е положение-то на селянитъ въ тази страна. Злоупотрѣблението на нотаритъ сж великакъв размѣръ, щото и хора почнаха да убиватъ каквото е случая с. г. Теодоръ х. Андреевъ, тулчанецъ въ селото Токсово.

Въ много села селянитъ страдатъ и отъ самитъ примари, които недостойни за това звание не знаятъ да отговарятъ на назначението си, станали едно съ нотаритъ, които ги управляватъ и се разполагатъ съ чѣстта на хората..!

Г-нъ Вотняно, помощникъ на Бабадагский администраторъ, ходи да търси разбойници по лѣсоветъ на селото Кърджиларъ съ потеря български които заплашваха, че ако нѣкой не дрзъни да гони разбойникитъ ще ги убие; но като издири че разбойникитъ сж ромжиски, напусна работата си и отиде къмъ Мачинъ, като ги остави да слѣдватъ злоупотрѣблението си!

Нѣщо за училищата си:

Миналата година тѣзи дни, въ привременото руско управление бѣха съставили окръжни училищни съвети и всѣко село си бѣше избрало училищно настоятелство и нѣколко връме, до прѣминаването на ромжискиятъ всичко отиваше добръ, но слѣдъ прѣминаването имъ, не само, че членоветъ съставляющи окръжни училищни съвети, сж разпрѣснаха, както и селскитъ настоятелства но и паритъ които е приело правителството отъ окръжнитъ съвети (събрани отъ селата заплава на учителитъ) не ги е върнало на селянитъ да платятъ на учителитъ. По настоящемъ училищата отъ които трѣбна да се очаква бждашето ни подобрене въ Добруджа не отговарятъ на наименованието: Нѣкое е обзърнато на примария както въ селото Потуръ.

(Изъ сп. „Le Mouvement Dobroudjain“ бр. 17).

ХРОНИКА

Какъ се охранява имота въ Добруджа. Отъ дома на Стоянъ Ив. Таневъ отъ с. Сукуюджукъ сж откраднати около 60 крини жито. Сутринта той по диритъ на колата, съ която е изнесено житото, отива въ къщата на горския стражаръ въ с. Бакаркой. Таневъ заяви на общ. кметъ, обаче, той като узна, че крадците сж горските стражари, не направи никакъв обискъ и не обърна никакво внимание на оплакването на Танева. На Минка Христова отъ сжщото село се открадна отъ къщата ѝ около 15 крини брашно. Тя заяви на шефа на полицията за тази кражба, но той я сконфузи, като и казалъ, че брашното и е откраднато отъ сина ѝ Димитъръ Христовъ, който, за да се спаси отъ тѣхното прѣсѣдване, избѣгалъ по рано въ България. И за тази кражба положително се знае, че е извършена пакъ отъ горските стражари съ знанието на полицията.

Организация за нови обирни. Отъ няколко арѣме насамъ ромжискитѣ агрономи въ Сидистренско и Тутраканско нписватъ подробно новата т. г. реколта, приготвяватъ жетварки и вършачки, правятъ оцѣнка 25 л. стотѣхъ кгр. жито, прѣсметатъ по колко на членъ ще оставятъ храна за прѣзъ идущата година и пр. Сжщеврѣменно други чиновници описватъ всички движими имущества на българските поданици и на всички избѣгали въ България, всичката похитицина, мебели, добитѣкъ и пр. На много мѣста сж се опитали самитѣ власти да заграбятъ добитѣцитѣ на бѣжанцитѣ, обаче, италианскитѣ власти сж се противопоставили на този пладнешки грабежъ. Слѣдъ това самото ромжиско правителство издава на разни шайки цивилни ромжници позволителни да додѣтъ въ България (Добруджа) да дирятъ „откраднатия си добитѣкъ отъ българитѣ“ и, щомъ си го познаятъ, да си го взематъ съ помощта на властитѣ имъ, като сж опрѣдѣлили за прѣкарването на добитѣка пунктове: с. с. Полина, Гарванъ, Айдемиръ и Сребърна, тамъ, гдѣто нѣма итал. власти. За всичкия отвлѣченъ нашъ добитѣкъ прѣзъ 1916 год., които ромжцитѣ събиратъ за пашата отъ 15 августъ 1916 г. до края на 1919 год., безъ да е имало такъвъ добитѣкъ.

Съ прискрѣбие узнаваме, че Гина Ив. Бурлакова, сестра на нашитѣ приятели Антонъ и Александръ Бурлакови, е починала слѣдъ тежко и продължително боледуване въ развѣта на своята младостъ, на 24 год. възраст. Родена въ Тулча, свършила софийската гимназия, тя бѣ се посветила на учителското звание. Прѣзъ арѣме на свободата на Добруджа, покойницата се установи като учителка въ Бабадагъ, като вземаше живо участие въ нашето движение. Пригнудена да напусне своя постъ при ромжиското нашествие въ есенята на 1918 г., тя настаива злѣ при бѣгството и тази настинка покоси нейния животъ. Изказваме нашитѣ съболезнования къмъ опечаленото сѣмейство. Миръ на праха на прѣданната ратница за учебното дѣло въ нашата Добруджа.

Новъ ромжиски тероръ. На 8 того ромжискитѣ власти насилили жителитѣ на село Татаръ-Атмаджа, Тутраканско, да подпишатъ списѣкъ мемоаръ до конференцията за да останатъ въ Ромжия; на 9 сжщи, мѣсець и сарсаиларци сж биле заставени да подпишатъ сжщия мемоаръ.

Въ Кюстенджа ареститѣ подѣ прѣдлогъ на български шпионажъ ставатъ постоянно. Между арестуванитѣ е и Иванъ Рандевъ. При обиска му вземали всичко и една сума отъ 4000 лева, а въ полицията е битъ до смъртъ. Слѣдъ като сж го държали 10 дни, е билъ изпратенъ въ Бесарабия въ полка.

Вината на тоя човѣкъ, който никога не се е интересувалъ, освѣтъ отъ собственици си работи, е не известна.

Недѣлчо Ивановъ и Тодоръ Стояновъ отъ с. Свѣтъ-ени-махле сж викани въ полицейския участѣкъ и бити, защото ужъ ходили въ България и донесли български вѣстници. Истината е, че тѣ не задоволили горския стражаръ,

който въ Ромжия има по-голѣма власть, отколкото нѣкогашниятъ кърсердаринъ въ Турция.

Митю Митевъ отъ с. Царъ Асѣново билъ ходилъ въ България по частна работа и прѣди нѣколко дни се завърналъ. Полицията се научава и веднага го арестува въ участѣка, дѣто прѣстолялъ една нощъ битъ немилостиво. На самия Георгьовденъ сж вързани отзадъ рѣжѣ двама стражари го прѣкарватъ покрай селското хоро къмъ Аккадѣларъ, карайки го да тича безъ да се обръща на страни. Очевидни разправятъ, че по пѣтя е билъ битъ съ прикладъ. Слѣбата му е неизвестна.

И женитѣ вицовни. Въ с. Асваткой полицията е арестувала и откарала съпругата на Влади Цонковъ — Ана Владева Цонкова, 56-годишна. Арестувани сж сжщо: Цона Василева, 51-год. и снаха ѝ Николина Петкова, 22-год. Въ какво се обвиняватъ тия жени и за какво могатъ да бждатъ вицовни, никой не знае. Може би, защото сж българки. Въ врѣмената на робството и негритѣ не сж били послѣдвани тѣй, както днесъ „културнитѣ“ ромжници прѣсѣдватъ българитѣ.

ПОСЛѢДНИ НОВИНИ.

(Съобщ. на Бѣлг. Тел. Агенция).

Германскиятъ проектъ разгледанъ.

Лионъ, 11 юни. (Радиотелеграма). Шефовеѣ на правителствата на Великитѣ сили, които въ прѣдшествуващитѣ си засѣдания разглеждаха изобщо германскитѣ контра-прѣдложения, започнаха въ вторникъ сутринта и слѣдъ обѣдъ да проучватъ докладитѣ и, заключенията, прѣдставени отъ специалнитѣ комисии по разнитѣ отдѣли отъ германския контра-проектъ. Извѣстия число отъ тѣзи доклади, между които и такива отъ голѣмо значение, не сж могли още да бждатъ внесени и слѣдователно ще бждатъ прѣпратени прослѣдствие въ свѣта на четиримата. Между тѣхъ е докладътъ на комисията по териториалнитѣ въпроси (границитѣ на Германия съ Белгия и Шлезвигъ), тоя на комисията по източнитѣ граници на Германия, както и докладитѣ по стопанскитѣ въпроси и за пристанищата и воднитѣ патища. Относително комисията за обществото на народитѣ, тя не е могла да дойде до споразумѣние върху условията за допускане на Германия въ обществото на народитѣ, вслѣдствие на което тя се е ограничила да прѣдстави на свѣта на четиримата единъ протоколъ на разисквания. Между послѣднитѣ доклади, прѣпратени въ свѣта на четиримата, фигуриратъ тия за възмездията и за финансовитѣ въпроси.

Стачката въ Франция.

Лионъ, 11 юни. Въ положението на стачкитѣ не е настѣпила никаква промѣна. Обаче, въ вторникъ можа да се забѣлжи значително подобрене въ прѣвознитѣ служби въ Парижъ. Освѣтъ двѣтѣ работещи вече линии, компанията на омнибуситѣ поднови прѣвозната служба и върху три нови линии. Трамвайната служба сжщо биде подновена върху три нови линии. Главниятъ секретаръ на компанията на подземнитѣ желѣзници прѣдаде слѣдното съобщение на пресата: Службата на влаковете, която вчера биде подновена по всички линии безъ изключение, днесъ се засили значително благодарение на постѣпилитѣ наново на работа стачници, чието число прѣвншава 1,000 души. Съ послѣднитѣ, както и съ останалитѣ върни на службата служачи, движението на подземнитѣ влакове се извършва ежедневно съ единъ персоналъ отъ повече отъ 2,000 души. Отъ 7 часа сутринта до 8 часа вечерта влаковете върватъ единъ слѣдъ други съ 5 минути промеждутѣкъ.

Турцитѣ протестиратъ.

Римъ, 6 юни. Съобщаватъ отъ Цариградъ: Високата Порта е отправила една протестна нота до висшитѣ комисарства на съюзнитѣ сили въ Цариградъ противъ лебаркирашето на гърцитѣ въ Айаали и Смирна. Нотата за-

ключава, че отговорността за възможнитѣ сериозни събития изцѣло ще легне върху гърцитѣ войски. Многобройни мюсюлмански първенци отъ Бандерма, отъ името на 80,000 души жители въ града, телеграфически протестирали до английското правителство и до прѣседателя Поанкаре противъ гърцката окупация на Смирна. Съобщаватъ отъ Смирна, че въ Одемшъ, близо до Смирна турцитѣ указали упорита съпротива на гърцитѣ. И отъ двѣтѣ страни имало тежки жертви.

Съглашението прави отстъпки на Германия.

Римъ, 6 юни. (Итал. Тел. Агенция). Пратеникъѣ на в. „Трибуна“ въ Парижъ телеграфира, че въ свѣта на

четирмата се допуска евентуалността на една ревизия на договора съ Германия, особено за опрѣдѣлянето точната сума на обезщетенията, допускането на Германия да влѣзе немедленно въ лигата на народитѣ и новото разглеждане въпроса за долна Силезия, отстъпена по договора на Польша. Г-нъ Лойдъ Джорджъ е убѣденъ, че съ тѣзи отстъпки Германия ще подпише мира. Г. Уилсонъ сжщо се приближавалъ до такъвъ единъ редъ на мисли. Той заявявалъ, обаче, че сумата отъ 100 милиарда марки обезщетение била недостатъчна. Сжщо енергично се борилъ противъ новото разглеждане въпроса за Силезия и особено билъ твърдо убѣденъ, че и при тѣзи условия Германия щѣла да откаже подписването.

НОВА КНИГА

ИЗЛѢЗЕ ОТЪ ПЕЧАТЪ И СЕ ПУСТНА ВЪ ПРОДАЖБА КНИГАТА

„Добруджа въ общия конфликтъ на интереси“

политико-икономически етюдъ.

отъ ДРЪ П. ВИЧЕВЪ □ □ □ Цѣна 6 лева.

Достави се отъ редакционния комитетъ на Добруджанската организация.

Площадъ „Черна Джамия“, №. 5 — София.

На книжари 20% отстъпка.

Дружествата да съобщатъ, по колко екземпляра ще имъ сж необходими за да имъ се изпратятъ.

„ШУФЛАЙ“ — МАТЕРИЯ ПРОТИВЪ КРАСТА ПО ДОБИТѢКА

„ШУФЛАЙ“ е най-евтиния и сигуренъ цѣръ противъ краста, кърлежи, мухи и др. Помага за растенето космитѣ на добитѣка, прѣдпазва и цѣри свинцитѣ отъ холера, а кокошкитѣ отъ холера и кокошники. „Шуфлай“ спомага за растенето вълната по овцетѣ, гривата и опашката по конетѣ; убива кърлежитѣ по говедата, овцетѣ и пр. Лѣкува коренно всички видове конски болести по добитѣка, включително болестята „Макрецъ“.

„ШУФЛАЙ“ е приятелъ на животнитѣ и е абсолютно безвреденъ за добитѣка и човѣка. Той дѣйства напълно като дезинфекционно сръдство, замѣства напълно и дѣйствува по-ефикасно и бързо отъ карболовата киселина и др. (И нарочно за тая цѣль разполагамъ съ ржчни прѣскачки съ вмѣстимостъ 1. к.).

„ШУФЛАЙ“ е необходимъ прочее за всѣкой земледѣлецъ, скотовѣдецъ, домакинъ, суватчия, хотелнеръ и пр.

Намира се въ ограничено количество за продажъ, въ специални тенекии отъ 20 к. и отъ 1 к. и съ оригиналната марка „Shoo-Fly“ при

ПЕТЪРЪ КИРЧЕВЪ, ул. Македонска 43 — Варна.

Библиотека „Добруджа“.

издания на народоспомагателния фондъ „ДОБРУДЖА“.

Излѣзли сж до сега слѣднитѣ книги отъ библиотека „ДОБРУДЖА“:

- № 1. Историческитѣ права на България върху Добруджа отъ М. Г. Марковъ. л. 2.—
- № 2. Добруджа и нашето възраждане (културно-исторически издирвания) отъ Ст. Чилингировъ. л. 5.—
- № 3. Кюстенджанското пристанище отъ Д-ръ Пенаковъ. л. 1.50
- № 4. Мемоаръ отъ Центр. Добр. Съвѣтъ. л. 1.50
- № 5. Ромжискитѣ жестоки и нацѣ отвлѣчениѣ добруджанци въ Молдава, подѣ уредбата на Драгомиръ Павловъ и Д. В. Кацевъ. л. 2.20
- № 6. Стари и нови паметници въ Добруджа (художествено-етнографиченъ етюдъ) отъ Ив. Енчевъ—Видю. л. 12 —
- № 7. Стефанъ Караджа (ж. животнасна бѣлѣжка) отъ Ст. Чилингировъ. л. 2.—

Други издания на фонда:

- Портретъ-Картина на Ст. Караджа. Цѣна л. 2.50
- Картина Св. Св. Кирилъ и Методий по оригинала на художника Ив. Енчевъ—Видю. Цѣна л. 6.—
- ПОРЪЖКИ за книгитѣ отъ библиотеката и другитѣ ѣ издания се отправятъ до управлението на Народоспомагателния фондъ „Добруджа“, ул. „В. Левски“ № 16 — София, или до дружество „Книжарина“ ул. „Вас. Левски“ София, телеф. 1609

Въ България при всички книжарници.